

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra DEN DANSKE SAG

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 52.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947088071216/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Den Danske Sag

folkelige Oplysning, indenfor sin Kreds, som er Modersmaalets, ligesom Solen, der paa een Gang udbreder Lys og Varme. At Udbredelsen af den folkelige Oplysning hidindtil selv i Danmark, hvor den oprandt, kun er skredet meget langsomt frem, det viser vist nok, at den kunde let komme bag efter, men naar det aabenbar kun er Tidsfrist, den folkelige Oplysning hos os behøver, for at fredlyse vort Høinorden til en Plante-Skole for almeen-menneskelig, verdenshistorisk Oplysning, da maa den nødvendige Tidsfrist være ligesaa vis som Forsynet, thi er der et guddommeligt Forsyn, som styrer alle Tidens Begivenheder til et for hele Menneske-Slægten stort og vigtigt Øiemed, da maa og vil det samme Forsyn vaage over, at Styrelsen bliver i rette Tid erkjendt, og styre saaledes, at det Folk, der har Kald til at udvikle og klare det verdenshistoriske Kiæde-Syn, ogsaa faaer Tid og Leilighed dertil.

Men er nu den Danske Sag saaledes tillige hele Høinordens, saa er den paa en dobbelt Maade hele Menneske-Slægten, dels fordi hele Menneske-Slægten, for at naae sit Maal, trænger høilig til den verdenshistoriske Oplysning, som maa have sit Sæde i Høinorden, og dels fordi Ingen kan faae Gavn af den verdenshistoriske Oplysning, uden først at have tilegnet sig den hidtil ukjendte eller miskjendte folkelige Oplysning, som i Danmark er ifærd med at bryde sin Bane og maa dertil have Lykken med sig, for paa een Gang i folkelig Henseende at tjene til Mønster og Eftersyn og at forberede den verdenshistoriske Oplysning.

Man er nemlig allevegne i den saakaldte oplyste Verden kommet ind i et stort Vilderede, med alt hvad der angaar Menneske-Livet og Vilkaarene for dets rette Udvikling og sande Oplysning, i det man mere eller mindre allevegne har sat sig fast i den Indbildning, at, fordi vi er alle Mennesker, saa skulde det igruunden være hip som hap med alle Mennesker, Folk og Tungemaal, saa ingen af dem havde noget Fortrin for de andre, eller noget Eiendommeligt, som de især var skabte og skikkede til at udvikle, men al Forskiellen imellem dem skulde kun være Tilfældets, Himmelegnens, Jordbundens, Vanens og Omstændighedernes Værk, saa man kunde godt slaae dem alle over een Læst og skiære dem alle over een Kam, da jo mere de lod alle deres Særheder fare, desmere reen-menneskelige maatte de blive.

All, dette er nu saa reent splittergalt, som noget i denne Ver-

Den Danske Sag

den kan være, thi i denne Verden, hvor end ikke det ene Bøge-Blad fuldkommen ligner det andet, og hvor man endogsaa fordærver to Heste med forskiellig Drift i sig ved at behandle dem eens, i denne Verden er det Daarekiste-Viisdom at ville behandle alle Mennesker eens, da Forskielligheden netop i Menneske-Naturen og Menneske-Livet, som paa Jordlivets høieste Trin, er saa mangfoldig og giennemgribende, at man ved at ville paanøde Menneske-Livet Eensformighed undergraver og arbejder paa at ødelægge det.

Desuagtet blev dette dog, især giennem forrige Aarhundrede, anset for den høieste Oplysning, saa man stræbde ikke blot at ophæve Forskiellen mellem Engelskmænd, Franskmænd, Ty-skere og Høinordboere, og Forskiellen mellem gode og daarlige Hoveder, men selv Forskiellen mellem Hoved og Hjerte, mellem Mand og Kvinde, og Følgen blev ikke blot en grændseløs Forvirring i hele Tankegangen om Menneske-Livet, men en Afmagt og Modløshed, hvor det gjaldt om at kæmpe for Fæderneland, Modersmaal, Frihed og alt hvad Mennesket naturlig har kiært og bliver u lykkelig ved at undvære. Dette var den dybe Grund, hvorfor Franskmændene, fra hvem den ravgale Oplysning nærmest var udgaaet, ved dette Aarhundredes Begyndelse oversvømmede og nær havde underkuet hele Europa, thi jo mere den døde og drøbende Eensformighed udbredtes over Menneske-Livet, og jo mere Kiærligheden til Fæderneland, Modersmaal og Folke-Frihed aftager, des lettere bliver det saabenbar for en stor Voidsmand, som kan samle sig en talrig Krigshær, at gjøre alle Folk til sine Trælle og oprette et ligesaadant Værdens-Rige som det Romerske i gamle Dage, og det endnu langt større og fordærveligere for Menneske-Liv og Menneske-Lykke end det var. Det Samme er ogsaa Grunden til den store Fare, som hele Europa og da øiensynlig vort Høinorden alt enstund har svævet og endnu tildels svæver i, for at opsluges af Rusland, men den stærke Modstand, som Ruslands Rovgierrighed nu har fundet, vidner, tilligemed Napoleons Fald i dette Aarhundredes Begyndelse, om, at Menneske-Livet i det Nittende Aarhundrede har begyndt at føle sin Fare og samler sine sidste Kræfter i en Døds-kamp, for, om mueligt, at afværge Ulykken. Det kan imidlertid ikke lykkes, med mindre man opdager Roden til det Onde i den splittergale, umenneskelige Betragtning af Mennesket som en blot Maskine, og Betragtningen af Menneske-Aanden og Menneske-Hjertet, hvoraf Menneske-Livet udspringer,